

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus:

V Jihlavě o české ekonomice a mezinárodní situaci

Ladislav Jaki:

O geopolitice i o domácím písečku

Otázka IVK: Vládní finanční ústava – technikálie, nebo systémová změna v rozpočtové politice?

(Jan Kudrna, Jan Skopeček, Jan Vejmělek, Ladislav Minčíč, Stanislava Janáčková, Zdeněk Koudelka, Miroslav Ševčík, Ivo Strejček, Lenka Zlámalová, Pavel Ryska)

Václav Klaus:

O lidské nepoučitelnosti (místo zápisků z cesty do Milána)

V Jihlavě o české ekonomice i mezinárodní situaci*

Václav Klaus

1. Děkuji za pozvání na návštěvu Jihlavy, Kraje Vysočina a Vašeho Kulatého stolu. Na poslední prezidentské návštěvě kraje jsem zde byl téměř před pěti lety – v září 2010, a v červenci téhož roku jsem byl v Jihlavě při odhalování pomníku Gustava Mahlera. Jsem moc rád, že tu opět mohu být, že neprojíždím Vaším krajem jenom dálnicí D1, i když i ta k Vám – se všemi svými problémy – neodmyslitelně patří.

Z pohledu z Prahy vypadá Kraj Vysočina jako relativně klidná oáza naší země, která sice nevyčníká největším bohatstvím a velikostí HDP na hlavu (v rámci České republiky je až na desátém místě, ale rozdíly mezi pátým až desátým místem jsou velmi malé), ale která také nemá žádné velké problémy. A navíc má úspěšné Dukovany a zrovna o minulém víkendů Světový pohár v biatlonu.

2. Dnešní večerní setkání není možné nezačít diskusí naší ekonomiky, jejíž výkon už delší dobu není nijak oslnivý. Teprve v druhé polovině loňského roku dosáhla – jak ukazuje graf v příloze – naše ekonomika úroveň, kterou měla v druhé polovině roku 2008, čili před šesti lety. Nevím, jestli jsme si toho dostatečně vědomi.

Podobný vývoj sice měly i některé země eurozóny, ale ve srovnání s našimi sousedy jsme na tom mimo veškerou pochybnost nejhůře. Ekonomiky Německa, Rakouska a Slovenska překonaly úroveň svého HDP z třetího čtvrtletí 2008 již v závěru roku 2010 a Polsko dokonce – jako jediné v Evropě – vůbec žádný pokles nemělo. V tom jsme naprosto ojedinelí (což jsme podrobně diskutovali v kolektivní knize autorů IVK s názvem „Česká republika na rozcestí – čas rozhodnutí“, která vyšla v říjnu 2013 v nakladatelství Fragment).

Náš nadějně nastartovaný ekonomický růst na konci minulé dekády zastavil vnější im-

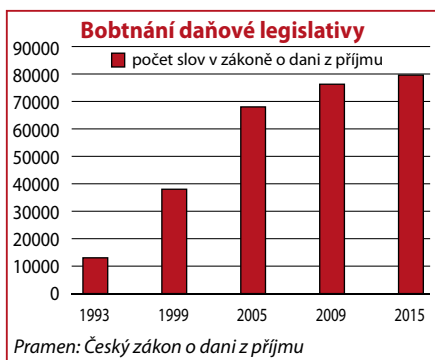
pulz, světová, nebo přesněji, euro-americká finanční a ekonomická krize. Pro nás to byl v každém případě import recese, nikoli její domácí vznik, ale následný vývoj už můžeme připsat jen a jediné sobě. Ve výše zmínované knize jsme za jeho příčinu považovali neproduktivnost a nepružnost našeho ekonomického systému, čili náš systémový defekt, který – místo aby byl odstraňován – je v poslední době spíše dále zesilován: zkomplikováním daňového systému zavedením třetí sazby DPH, zrušením poplatků ve zdravotnictví, zrušením důchodové reformy bez jasné koncepce dalšího postupu, zaváděním dynamiku blokujičeho služebního zákona, atd.

Ekonomický systém je svou byrokratičností, svou přeregulovaností, svou zatížeností nesmyslnými, zejména ekologickými požadavky natolik zablokovan, že není možné nic postavit, nic investovat.

Naším problémem určitě není nedostatek peněz. Peněz je u nás – zejména v bankách – dost, ale nedají se produktivně využít. Ekonomický systém je svou byrokratičností, svou přeregulovaností, svou zatížeností nesmyslnými, zejména ekologickými požadavky, svou přehnanou preferencí nezodpovědných požadavků nejrůznějších nevládních organizací natolik zablokovan, že není možné nic postavit, nic investovat. Předpokládám, že to na Vysočině cítíte podobně. V bankách jsou volné miliardy korun, ale všichni se perou o dotace z Bruselu. Ty ekonomiky pomáhají jen málo, do ekonomiky vnášejí další zbytečné distorze, a navíc jsou hlavním zdrojem pro naše korupční prostředí.

Před rokem a čtvrt naši ekonomiku rozkýval a v mnohém destabilizoval zásah České národní banky, který se snažil bojovat s – u nás neexistující – deflací a který chtěl napomoci exportu. Nejsme o racionalitě tohoto úmyslu přesvědčeni. Mnohokrát jsme to řekli a napsali a i tady máte v našem stánku k dispozici naši publikaci „Byla

BŘEZNOVÝ GRAF IVK

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 25. 3. 2015

* Úvodní poznámky k diskusi u Kulatého stolu, hotel Gustav Mahler, Jihlava, 9. února 2015.

deflace opravdu hrozbou?“ (IVK, publikace č. 7/2014). Deflaci jsme u nás neviděli tehdy a nevidíme ji ani dnes. Současný pokles cen o 0,1 % – při mimořádném poklesu cen ropy, který nemá žádné domácí příčiny – nemůže být považován za ekonomické zlo, jak se nám to snaží představitelé ČNB tvrdit (o tom více v zápisu z našich Rozmluv na Hanspaulce: „Pád české koruny: spekulativní atak nebo (ne) chtěný výsledek měnové politiky ČNB?“, viz newsletter únor 2015). Zajímalo by nás dozvědět se při dnešní návštěvě, zda devalvace koruny exportu Kraje Vysočina pomohla či nikoli.

3. Stejně tak se nedomníváme, že ekonomice České republiky může pomoci přilítí peněz do ekonomiky (jak to pro celou Evropu zkouší udělat Mario Draghi). Za problém považujeme náš ekonomický systém. Protože se k lepšímu nemění, nečeká nás žádná snadno docílitelná prosperita a nic nenaznačuje, že by započal tak rychlý ekonomický růst, který by znamenal zastavení našeho zaostávání. Bylo by proto třeba, aby se dělaly pozitivní systémové kroky. Nedělat nic nebo dělat kroky špatné si nemůžeme dovolit.

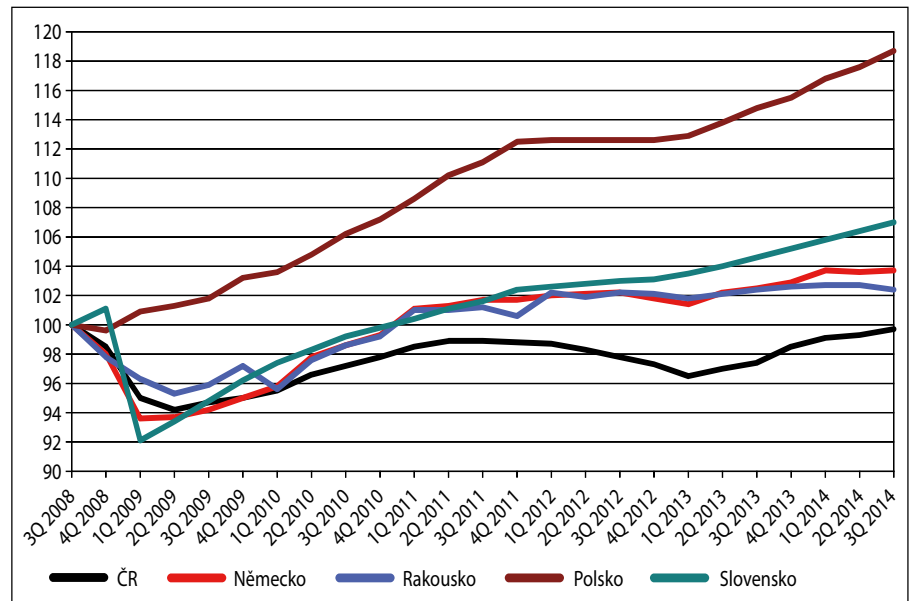
**Naším problémem určitě není
nedostatek peněz. Peněz je u nás –
zejména v bankách – dost, ale nedají
se produktivně využít.**

Jakkoli si – jako odvěký oponent politiky sociální demokracie – nemohu přát, aby sociální demokracie příliš aktivně vládla, není možné, aby pokračoval dnešní proces depolitizace rozhodování, který v naší zemi dosahuje mimořádné úrovně. Státní správa se stále více „zapouzdřuje“ a nešťastný služební zákon v tomto ohledu znamená další nepříznivý posun. Politikové budou mít díky němu ještě méně šance něco udělat, což na straně jedné snižuje potenciální svůlnost politiků, ale na druhé straně znemožňuje elementární demokratickou kontrolu úředníků a zvyšuje nezodpovědnost politiků a politiků.

Tento proces probíhá ze dvou stran – voliči kontrolovatelná politika se vytrácí díky masivnímu přesouvání pravomocí do nekontrolovaného a nekontrolovatelného Bruselu a politika se vytrácí i díky apoteóze nezávislosti kde koho (soudů, státních zástupců, policie, úřadů všeho druhu). Výsledkem je, že se přesouváme se do sice politicky korektního, ale bohužel post-politického a post-demokratického prostředí. Mám pocit, a snažil jsem se to vyjádřit ve své knize k 25. výročí pádu komunismu („Chtěli jsme víc než supermarket“, Fragment, listopad 2014), že takový vývoj nebyl v momentu pádu komunismu naším záměrem.

4. Nermalou roli v našich životech hraje naše ekonomické a politické okolí, zejmé-

Graf 1: Vývoj reálného HDP 2008–2014 (počátek krize Q3/2008 = 100)

Pramen: Databáze Eurostatu, vlastní výpočty

na vzhledem k přesouvání pravomocí do Bruselu a vzhledem k posilování globálního (tedy nadbruselského) vládnutí. Toto „okolí“ nám příliš nepomáhá. Nepomáhá nám ani okolí „malé“ či „blízké“ – nemyslím si, že je pro Kraj Vysočina nějakou velkou pomocí blízkost (téměř sousedství) Rakouska – ale hlavně nám nepomáhá ono okolí „velké“.

Evropská unie je všechno jiné než zdravě a rychle rostoucí ekonomický prostor. Vymanit se z její, už delší dobu trvající stagnace, je pro malou otevřenou ekonomiku, jejímž učebnicovým příkladem Česká republika je, téměř nemožné. Z nás obklopujícího ekonomického prostoru nemůžeme vystoupit. Je-li průměrný ekonomický růst zemí eurozóny za posledních šest let minus 0,4 %, pak je pro nás velmi obtížné docílit rychlý ekonomický růst, a to ještě máme tu výhodu, že jsme neudělali řeckou chybu a že jsme nepřijali euro a spolu s ním i jeho měnový kurz, protože pro nás by byl stejně nadhodnocený, jako je pro země evropského Jihu. To není dostačující omluvou pro náš velmi chatrný economic-

ký výkon, ale jedním z faktorů, které ho způsobují, to je.

**Není možné, aby pokračoval
dnešní proces depolitizace
rozhodování, který v naší zemi
dosahuje mimořádné úrovně.**

Naše ekonomika by potřebovala dynamické, rostoucí ekonomické prostředí a kromě toho i politickou stabilitu v našem okolí, do kterého – ať si to přejeme nebo nepřejeme – patří i Ukrajina a Rusko. Z dlouhodobých vnitřních důvodů destabilizovaná Ukrajina (kde za celé uplynulé čtvrtstoletí neproběhla důsledná post-komunistická transformace) je vnějšími tlaky – jdoucími primárně ze Západu, nikoli z Východu – přiváděna tato země do zcela neřešitelné situace, v níž je de facto pasivním hráčem. Vývoj na Ukrajině – více než sankce vůči Rusku a odvetné sankce Ruska – je dalším problémem naší země, jako bychom jich neměli sami dost.

Předplatné na rok 2015

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvkc.cz

O geopolitice i o domácím písečku

Rozhovor s Ladislavem Jaklem

Jaroslav Jaki

Jak zhodnotit českou geopolitickou pozici a zahraniční politiku za posledních 25 let? Objevuje se kritika naší přílišné loajality k USA a Západu obecně, prozápadní pozorovatelé naopak kritizují českou politickou praxi za neloajalitu k EU a přátelskost k Rusku.

Naším problémem není ani přílišná loajalita, ani nedostatek loajality. Naším problémem je nedostatečné hájení vlastních zájmů. A vlastně i jejich nedostatečná formulace a absence debaty o takové formulaci. Jen se snažíme za všech okolností s někým souhlasit a hloupě čekáme, že za to něco dostaneme. Nedostali jsme nikdy nic. Dostali ti, co tvrdě vyjednávali a hájili své pozice. Tento problém se znásobil vstupem do EU, ale od té doby se dál prohlubuje.

Hovoří se o rozdělení Evropy na severní část, která se spíše bojí Ruska, a jižní část, která se spíše bojí islámského státu. Kde je v obou dilematech, tedy „severo jižním“ i „středo-východoevropském“, do budoucna naše pozice, pokud jde o Rusko, jeho ambice na kontrolu jeho blízkého příhraničí, kritiku lidských práv v Rusku, starost o Ukrajinu a podobně?

To jsou umělá dilemata. Nás neohrožuje žádné vnější nebezpečí, ale naše domácí snaha dovést každý cizí nesmysl k absurditě. Svoboda českého občana je ohrožována každý den našimi vlastními zákony, ještě utužujícími různé cizí direktivy. Ale to se má občanům zakrýt, tak jsou strašeni nějakou vzdálenou hrozbou. Nehrajme si na velmoc, která chce peskovat cizí národy a bojovat někde proti domorodcům v pouštích. Hájme si své.

V českém prostředí se začínají množit často výstražné názory varující před ruskou hrozbou pro svět, pro Evropu. Komentátoři jako Šafaříková, Gabal nebo Šafr mluví o rusizaci Česka a jeho příklonu k Rusku. Je to reálná hrozba?

Vůbec nevím, jak by se takový příklon měl projevat. Nárůstem členů pravoslavné církve? Pojídáním pirohů? To je také jeden dobrý domácí trik: Když s námi někdo nesohlasí a dovolí si mít jiný názor na to, jak máme hájit zájmy České republiky, už z něj děláme špióna cizí moci. Je to snaha umlčet názorovou pluralitu, která má přitom své vlastní kořeny zde, v našich postojích ke svobodě.

Je na místě se důvodně obávat nějakých výrazných ruských zájmů v naší zemi? Co by

u nás mohlo Rusy zajímat? Vyhrotili-li otázku, mají nějaký zájem nás „vykrást“ a politicky ovládnout?

Rusy už bohužel nezajímáme. V Londýně nebo na Riviéře jich je stokrát víc. Kupují fotbalové kluby i velké firmy. A utrácí tam. Také nepůjdete utrácet své peníze tam, kde se vám pošklebují.

Je nutné omezit svobodu slova v zájmu „obranu před ruskou propagandou“, jak navrhuje komentátor Českého rozhlasu a někdejší diplomat Alexander Tolčinský?

To si opravdu někdo myslí, že k tomu, aby měl člověk kupříkladu jiný než oficiálně povolený názor na Ukrajinu, musí čerpat z nějaké cizí propagandy? A jak by k ní přišel? Někdy stačí rozum a soudnost k tomu, aby člověk pochopil, že je denně krměn propagandou úplně jinou.

Je třeba nějak revidovat český postoj k další integraci v EU? Je dobré usilovat o čím dál těsnější unii i o přijetí eura? Jak se má ČR postavit k otázce imigrace? Mimochodem, jak se díváte na sílící popularitu protievropských či protiimigračních stran jako Front National ve Francii, britský UKIP, Práví Finové či Švédští demokraté?

Je třeba z EU vystoupit. To si myslím od samého počátku. Ale nyní je to ještě naléhavější. Stavba se už hroutí, je třeba běžet, dokud je čas, než nám strop spadne na hlavu. A euro? To je mrtvý projekt od samého počátku. Ekonomicky škodí a je jen nástrojem k tomu, aby mocní v Bruselu a Berlíně mohli víc utahovat šrouby. A imigrace? Ta tu byla vždy a nečinila by nikdy žádný velký problém, pokud ti lidé přijdou opravdu pracovat. Jenže – jak vidíme ze Švédska, Nizozemí, Francie či Británie – oni často celé generace žijí z dávek, které jim nabízíme. A pak z nudy vymyšlejí zábavnější atentáty.

Častým argumentem pro dobré vztahy s Ruskem i Čínou je, že EU ani USA svým ekonomickým výkonem nemohou zaručit prosperitu České republiky. Příznivci prozápadního statutu quo naopak naléhají na ještě větší posílení sepětí České republiky s USA formou dohody TTIP. Která z obou cest Vám dává větší smysl?

Dobré vztahy na základě rovnocennosti je třeba mít se všemi. A obchod nejen přináší prosperitu, ale také provazuje svět a rozbíjí izolaci, která jinak vede ke konfliktům.

Západní komentátoři mluví o totálním zhroucení Ruské federace v horizontu několika let, ruští optimisté energicky tvrdí, že prostřednictvím užších vztahů se zeměmi BRICS a ekonomických reforem svou zemi opět postaví na nohy. Vidíte nějaké viditelné snahy o reformy?

Nebudu si hrát na znalce ruské ekonomiky. Jen vím, že od konce ledna rubl proti euru stále stoupá. O koruně raději ani nemluví. Ruská ekonomika určitě potřebuje další reformy, ale v mnohých věcech jako třeba daně jsou na tom lépe než my a celá EU. Pád ceny ropy pro ně znamenal pořádnou lekci, musí jim být jasné, že je třeba se více orientovat na potenciál domácí poptávky, jako to v době krize udělala Čína nebo třeba Polsko.

Pokud jde o naše vztahy k USA, levicovní aktivisté často upozorňují na údajně „lokalskou“ politiku České republiky vůči USA či na údajný nekalý vliv americké ambasády i nevládních organizací z USA na český veřejný život. Co říci k těmto nařčením? A jak zformulovat správnou českou pozici vůči nejmocnější zemi světa?

Vliv cizích sil na náš domácí veřejný život je takový, jaký dovolíme. Je jasné, že různé země se snaží prosazovat i u nás své vlastní zájmy, na tom nic není. Ale jde o to, abychom tomu čelili, pokud jsou v některých ohledech tyto zájmy odlišné od našich. Je smutné, kolik let jsme trpěli třeba vízovou povinností od USA. Sebevědomější bychom měli být i ve srovnatelných podmínkách pro ochranu investic, vývoz kapitálu a vzájemný obchod. Jsme slabší partner a je jasné, že nemůžeme dělat velká ramena, ale chce to trpělivě hájit své tak, jako to dělají i Američané. A také je třeba nepodléhat politickým tlakům, pokud jde o ekonomická rozhodnutí. U nich má rozhodovat jen ekonomické kritérium. USA jsou naším zásadním spojencem v NATO a to respektujeme. Je to také země v mnohém inspirativní i pro nás. Ale nemusíme se nechat zatahovat do kdejakého problému na druhém konci světa, který vytvoří často dosti neprozíravá americká zahraniční politika.

V některých ekonomických ukazatelích už byly USA předstihy Čínou. Jaké příležitosti a rizika vidíte ve vztazích s touto velmocí? Spojují Číňané obchod s politikou nebo jim jde jen o byznys? Jakou ekonomickou budoucnost předpovídáte nejlidnatější zemi světa? Objevují se zprávy o ekologických, sociálních a demografických problémech...

No, v jednom ukazateli. V tom nejdůležitějším – HDP. Což je ukazatel měřící ekonomickou váhu země. Příležitost pro obchod je to obrovská a takoví Němci či Američané to dávno dobře vědí a jednají podle toho. Dělejme to také. Ale i zde se řídme ekonomickou výhodností, ne nějakým politickým tlakem. Ten jsem od Číny zatím nezaregistroval, ale pokud by je jejich rostoucí sebevědomí k něčemu takovému vedlo, držme se dál ekonomických argumentů a politickému tlaku nepodléhejme. A problémy? ▶

Na světě je hodně problémů. Čína představuje pětinu světa. Bylo by divné, kdyby nepředstavovala pětinu problémů. Starejme se raději o ty svoje.

Václav Havel stavěl svou politiku na ochraně lidských práv, přičemž tento pojem chápal v západním, americkém výkladu. Měli bychom nadále sledovat kategorie jako svoboda slova či politická svoboda, a to v zemích velkých i malých, blízkých i vzdálených? Nebo jsou tématy spíše rozvojová pomoc chudým zemím, sledování podmínek práce, životní úroveň či zavádění sociálních vymožeností?

Havel žádnou politiku na ochraně lidských práv nestavěl. Jen na svých frázích o lidských právech. Dělejme to jako všechny ostatní svéprávné země: Obchodujme, hajme své zájmy a neignorujme utrpení kdekoli. Ale nepřeceňujme své možnosti v léčbě nemocí světa.

Základním atributem zahraniční politiky je i obranná politika. Je dostačující být členem NATO, nebo má ČR přistoupit k jiným formám zajištění vlastní bezpečnosti? Co stav naší armády a její bojeschopnost?

Nepotřebujeme k bezpečí jiné struktury, než je NATO. Ale jsme jejími členy, tak se také podílejme na její politice a trvejme na jejím charakteru coby nástroje obrany svých členů, ne hybatele režimů v kdekteré zemi světa. Stav naší armády? Možná naše armáda už vlastně neexistuje. Máme z ní expediční sbor pro boj s divokými kmeny kdesi v pralese. Podle mne téměř ztratila schopnost bránit naše vlastní území proti blízkému nebezpečí. A také ztratila kontakt s našimi městy, vinou různých centrálních nákupů a také toho, že lidé nemají pocit, že ta kasárna u nich slouží k ochraně jejich domovů, ale k intervenci kdoví kdek a kdoví za koho.

Jak vnímáte kauzu dnes opět otevřenou kauzu Nečas-Nagyová. Je opravdu tak důležitá, nebo je to jen zástěrka daleko vážnějšího problému, o kterém se nehovoří?

Musím se přiznat, že ji nesleduji a že její křečovitá medializace je mi už protivná. Pamatuje si vlastně někdo, jak věc začala? Bombastickým obviněním premiéra a poslanců z korupce, padla kvůli tomu vláda, prostě vládní převrat do důsledků. Nic z toho se nepotvrdilo a vyšetřovatelé a žalobci místo čestného spáchání harakiri zásobují veřejnost náhradními pitomostmi o sledování manželky nebo o tom, jestli sekretářka klepala v pracovní době koberec.

Kde je podle vás pro média hranice, co vše napsat o politicích, umělcích, či podnikatelích, a co už je za hranou?

Jde o to, jakou hranu máte na mysli. Jestli hranu vkusu, tak tu má nastavenou každý jinak. Jestli hranu obecně přijímaných norem slušnosti, tak i tu může posuzovat každý odlišně. A jestli jde o hranu zákona, pak to musí rozhodnout soud, pokud se na ně někdo obrátí. Lidé jsou často zlomyslní a mají radost, když je někdo pomlouván. Místo toho, aby si uplivali nad pomlouvavcem.

Mám na mysli eticko-morální, kdy některá média uráží slovně osobnosti, či se o nich vyjadřují hanlivě. Lidé pak přestávají mít úctu, respekt a toto jednání považují za správnou „normu“ chování.

Ano, to jistě máte pravdu. Já jsem podobnými věcmi znechucen denně. Není možné se s urážením lidí jen tak smířovat a začít ho považovat za normální. Ale stejně špatné by bylo začít vymýšlet nové předpisy, které by to omezily. Ty se totiž vždy nakonec obrátí proti svobodě slova.

Majitele obsah často nezajímá. Kdo by měl vlastně kontrolovat média?

Média musí kontrolovat vlastník nebo jeho zmocněnec. Protože právě jeho mohou lži, manipulace a neprofesionalita jeho médií poškodit. Buď finančně, nebo na prestiži. A pak jsou tu státní média, která jsou cudně

nazývána „veřejnoprávními“. Ty by měl kontrolovat stát, ale to nikdy nedělal. Tato média tak vlastně patří svým zaměstnancům. A ti si v nich dělají, co chtějí, a veřejnost jim to platí a ještě se tím nechá ohlupovat.

Tady mě zajímá váš názor na zrušení poplatků ČT. Pokud vím, chtěl je zrušit již exprezident Václav Klaus, nyní současný prezident Miloš Zeman.

Já jsem pro zrušení České televize a Českého rozhlasu už dávno. Státní noviny také nemáme a nikomu nechybí. Tyto dvě instituce nedělají nic, co by nedělal stejně dobře nebo špatně kdokoli jiný, akorát ten i bez natahování ruky po veřejných penězích.

Vy pracujete po odchodu z funkce tajemníka exprezidenta Václava Klause v jeho vzdělávacím institutu. Co je náplní vaší práce a nestýská se vám po Hradě?

Vydáváme publikace, knihy, pořádáme semináře a přednášky. Hradu se vyhýbám od té doby, co ho nový prezident zneuctil tím modrým hadrem se zlatými hvězdičkami. Na sídle českých králů nemá symbol cizí nadvlády co dělat.

Jak tedy hodnotíte dva roky vlády prezidenta Miloše Zemana, a to především v souvislosti s EU, Ruskem, či jeho nedávnou návštěvou ve Spojených státech na pro-izraelské konferenci, která mu přinesla velký úspěch?

Leze na nervy vládcům veřejného mínění, v tom mi je sympatický. Ale klaní se Bruselu a rád by naše kluky posílal bojovat někam proti domorodcům do pouště. A ta konference do USA? Potlesk pro českého prezidenta je fajn, ale tím se úspěch neměří. Rád bych věděl, zda to byl i úspěch pro naši zem. Nedáváme spíš svůj souhlas s kdečím příliš levně? Co dostaneme za podporu cizích zájmů?

Výběr z rozhovorů pro Parlamentní listy a pro magazín VIP osobnosti eu. Ptalí se Lukáš Petřík a Alka Hájková.

NABÍZÍME

IVK nabízí publikaci č. 15/2015 „**IVK v roce druhém**“, která shrnuje texty spolupracovníků Institutu Václava Klause ve druhém roce své činnosti. Sborník pokrývá témata jako čtvrt století od pádu komunismu, Evropská unie a Evropa, ukrajinská krize, mezinárodní politika, domácí politika, ekonomika, dějiny a boj proti sociálnímu inženýrství.

280 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz

OTÁZKA IVK

Vládní finanční ústava – technikálie, nebo systémová změna v rozpočtové politice?

Jan Kudrna

poradce předsedy vlády

Tzv. finanční ústava je souborem opatření několikerého druhu, která ale ve svém celku, podle mého názoru, budou mít poměrně velký vliv na rozpočtovou politiku České republiky. Konkrétně se tento vliv projeví ve dvou hlavních oblastech: procedury přípravy veřejných rozpočtů a jejich parametry.

Pokud se jedná o stránku procedurální, potom navržená opatření povedou k větší transparentnosti nejenom veřejných rozpočtů samotných, ale také jejich přípravy, včetně shromažďování podkladů, na základě kterých jsou připravovány. Návrh také počítá s posílením role rozpočtových výhledů. Navržená opatření budou mít vliv také na parametry veřejných rozpočtů. V tomto smyslu je cílem jejich dlouhodobá udržitelnost, a tedy stanovení mezí možného deficitního financování, a tím i mezí celkového veřejného zadlužení.

Tato část návrhu je – trochu ke škodě věci, ale pochopitelně – diskutována a komentována téměř výlučně. Nepochybně bude mít vliv na rozpočtovou politiku. Jak vládě, tak i parlamentu bude připomínat, že z dobrých důvodů mají existovat meze deficitního financování. Vliv tzv. finanční ústavy na rozpočtovou politiku tedy očekávám a považuji jej s ohledem na vyváženost návrhu za pozitivní.

Jan Skopeček

ekonomický expert ODS

Finanční ústava přijatá současnou vládou filozofickou změnu v přístupu k rozpočtové politice nepřináší. Byla přijata ve velmi bezzubé podobě s hranicí státního zadlužení na takové úrovni, aby se současně vláda vůbec netykala. Téma finanční ústavy otevřela v českém politickém prostoru ODS už v roce 2009. Ještě dříve přišla ODS s návrhem na povinně vyrovnaný rozpočet.

Vládou schválená podoba finanční ústavy se od původního návrhu ODS značně liší. Zmizela z ní povinnost vlády předstoupit před Poslaneckou sněmovnu s žádostí

o důvěru v případě dosažení mezní hranice veřejného zadlužení, chybí i hmotná odpovědnost poslanců za špatné hospodaření. Hranice veřejného zadlužení, při které musí vláda začít podnikat aktivní kroky, se posunula až na úroveň 55 % zadlužení k HDP. Je-li stávající zadlužení na úrovni 43,2 % HDP, je zřejmé, že stávající koalice ČSSD, ANO a KDU-ČSL nechce jakkoliv své rozpočtové chování měnit.

K filozofické změně rozpočtové politiky je dokonce třeba nepochybně mnohem více, než mít k dispozici třeba i dokonalejší finanční ústavu. K takové změně je potřeba společenská a politická shoda na tom, že dnešní úroveň státního přerozdělování je vysoká, že náš stát je přebujelý a vykonává řadu zbytných agend, které je potřeba zrušit. Teprve pak je možné počítat s tím, že se kvalitativně významné změny projeví i v bilanci veřejných rozpočtů na jejich výdajové straně, která je příčinou našich dlouhodobě deficitních veřejných financí.

Teprve pak je možné počítat i s tím, že podle statické dluhové brzdy zabudujeme do naší rozpočtové politiky i nějakou podobu dynamického výdajového pravidla, které by snižovalo podíl veřejných výdajů na HDP. Až tehdy bude možné hovořit o filozofické změně v rozpočtové politice. Obávám se ale, že vládou vykastovaná finanční ústava a dnešní rozbitá politika zabývající se jen superdílčími tématy jasně ukazují, že jen debata o hlubší reformě veřejných financí je stále větší science fiction.

Jan Vejmělek

hlavní ekonom Komerční banky

Návrh finanční ústavy vnímám jako významnou změnu. Ta by totiž měla definitivně pohřbit paradigma, kterému jsme čelili od počátku minulé dekády až do recese roku 2009, paradigma, kdy se přístup k veřejným financím nesl v duhu hesel „zdroje jsou“ či „státní dluh se splácet nemusí“. Přijetí ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti bude znamenat přiznání si, že tomu tak není, že veřejné finance nejsou z dlouhodobé perspektivy v dobrém a zejména udržitelném stavu, že je třeba problém řešit.

Pohled na vývoj od konce 90. let jednoznačně dokumentuje, že české veřejné finance dlouhodobě vykazují sklon k deficitnímu hospodaření, a to i v obdobích,

kdy ekonomika roste. Fiskální systém je netransparentní, potýká se s nízkou důvěryhodností či flexibilitou. Pozitivně z tohoto pohledu hodnotím záměr zřídit Národní rozpočtovou radu jako nezávislý a odborný orgán. Ten by měl sledovat vývoj hospodaření v sektoru veřejných institucí a vyhodnocovat dodržování pravidel rozpočtové odpovědnosti. K vyšší transparentnosti rozpočtového procesu bezesporu pomůže důraz kladený na kvalitu makroekonomických prognóz.

Otázkou ovšem je, zda je návrh dostatečně ambiciózní a do jaké míry bude účinný. Limit celkového dluhu sektoru veřejných institucí (po odečtení rezervy peněžních prostředků) ve výši 55 % HDP se nachází poměrně vysoko nad aktuální úrovní zadlužení. Za zmínku stojí i určitá asymetričnost návrhu, požadavky kladené na obce, samosprávné celky a veřejné instituce jsou striktnější než opatření týkající se vládní úrovně. Vláda bude mít v drtivé většině případů povinnost předložit návrhy opatření, schvalovat či neschvalovat je však bude Poslanecká sněmovna. Jako nedostatečný hodnotím mechanismus, který má zamezit dlouhodobému neduhu českých veřejných financí, totiž značné procykličnosti fiskální politiky.

Ladislav Minčíč

bývalý náměstek ministra financí

Málo ambiciózní, tak bych označil návrh ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti a prováděcího zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Ustanovení o nezávislé národní rozpočtové radě, způsobu jejího konstituování a kompetencích představují nepochybně pozitivní krok. Také institucionalizaci doposud neformalizovaných poradních fór vlády do podoby výboru pro rozpočtovou prognózu lze hodnotit pozitivně. Všeobecné rozšíření střednědobého fiskálního plánování ve veřejném sektoru je také v pořádku.

Velké rezervy však spatřuji v nastavení výdajové a dluhové brzdy. Když jsme právě před třemi lety diskutovali o tzv. fiskálním kompaktu jako tehdy aktuální evropské legislativní novince, vyjádřil jsem přesvědčení, že naše tehdejší kritika fiskálního kompaktu a zejména jeho ústřední části – strukturálního schodku – bude autentická jedině tehdy, pokud v ČR urychleně

přijmeme kvalitnější vlastní právní úpravu. Po třech letech to bohužel vypadá na schválení normy, která u výdajové brzdy pracuje se strukturálním očištěním pomocí jedné z metod, která bude teprve vybrána interním rozhodovacím aktem ministerstva financí (mimořádně z odborné sféry určitě vyvolá diskusi naznačená sada elasticit jednotlivých daňových titulů).

Aktuální limit strukturálního schodku přitom není nastaven na standardních 0,5 % HDP, známých z kompaktu, ani na pohodlné 1 % (pro situace kdy je veřejný dluh „výrazně“ pod 60 % HDP), ale na 1,75 %, přičemž postupně má být snížen na 1 % až k roku 2020. Teprve s případným vstupem do eurozóny je spojováno nastavení na oněch 0,5 %. Formulace výdajové brzdy je přitom volena tak, že rozhodně nevybízí k předkládání přebytkových rozpočtů ke splacení existujícího dluhu, ale spíše cílí na dosažení onoho limitního schodku.

Dluhová brzda se spouští až při 55% veřejném zadlužení, přičemž nutí vládu k poněkud bezzubým opatřením, vedoucím k „dlouhodobé udržitelnosti“. V důvodové zprávě se totiž upřesňuje, že se tím paradoxně miní mj. respektování maastrichtských kritérií s ještě měkčími kritérii 3 % schodku a 60 % dluhu. Oproti tomu je třeba uznat, že tzv. úniková klauzule je v aktuálním vládním návrhu vymezena určitěji než ve fiskálním kompaktu a vládu tak více svazuje.

Stanislava Janáčková
makroekonomka

K systémové změně v rozpočtové politice chybí na naší politické scéně odvaha. Vládou navržená „rozpočtová ústava“ se bude týkat až budoucích vlád, a k tomu, aby byla pojistkou proti nejhorším fiskálním excesům, je příliš vágně formulovaná. Nehovoří o splacení dluhu – vlastně jen opakuje starý známý názor Evropské unie, že dokud veřejný dluh nepřekročí 60 % HDP, je „udržitelný“.

Předchozí návrh z roku 2012, který kvůli pádu Nečasovy vlády spadl pod stůl, byl podstatně tvrdší. Již při veřejném dluhu nad 45 % HDP by vláda a všechny veřejné instituce musely pro zbytek roku a pro následující rok snížit rozpočtové výdaje o 3 % – a snižovaly by se platy představitelů státní moci. Při dluhu nad 48 % by veřejné rozpočty nesměly být schodkové, při zadlužení nad 50 % HDP by vláda musela žádat Poslaneckou sněmovnu o vyslovení důvěry.

Nynější vládní návrh naopak výslovně posvětčuje další zadlužování, odhadem až ve výši 500 miliard, dokud veřejný dluh nepřesáhne 55 % HDP. Tempo zadlužování má být určeno hranicí pro strukturální deficity ve-

řejných rozpočtů ve výši 1 % HDP. Ale až do roku 2019 mohou být deficity vyšší, a i potom dovolují mimořádné okolnosti překročení této hranice. Teprve až poté, co veřejný dluh vzroste nad 55 % HDP, mají přijít kroky k udržitelnosti veřejných financí (abychom nepřesáhli těch magických 60 %).

Vládě se však pouze vágně ukládá „přijmout opatření“. Jasněji a se sankcemi jsou definovány jen úsporné kroky pro územně samosprávné celky a další veřejné instituce, které chce vláda dostat více pod svou kontrolu. Namísto stanovení jasných omezení také pro vládu se zákon zabývá zpracováním střednědobých výhledů, zřizováním nových kontrolních a poradních orgánů a „posilováním transparentnosti“. Jak účinná fiskální pojistka to asi bude?

Zdeněk Koudelka
Právnická fakulta
Masarykovy univerzity

Bez ohledu na správnost pravidel ve finanční ústavě, říkám ne jejímu přijetí. I dnes nemá správce ve firmě i správce veřejných financí plýtvat a má hospodařit v rámci příjmů. To každý ví a nepotřebuje finanční ústavu.

Chceme ústavu střídou nebo rozvleklou a nepřehlednou? Je spousta věcí, které by ten či onen chtěl do ústavy přímo nebo jako zvláštní ústavní zákon. Souhlasím s vyrovnanými rozpočty, ale ne se změnou ústavy. Je totiž na voličích, zda zvolí strany hýřivé či šetřivé. Vždyť mít vyrovnaný rozpočet může chtít vláda, aniž ji k tomu ústava nutí.

Finanční ústava má fakticky zajistit určité zásady i v případě jejich volební neúspěšnosti. Chceme ztížit příštím vládním a tedy i příštím voličům jejich neohospodárné jednání tím, že něco dáme do ústavy. Ovšem jedna generace tvůrců ústavy neovládne generace budoucí.

I v soukromém životě není zůstavitel schopný zajistit majetek proti neohospodárnosti dědiců. Může použít různé právní nástroje, ale jestliže jeho potomci budou chtít dědictví prohrát, utratí ho a rodiče jim v tom z hrobu nezabrání. Vše, co má finanční ústava obsahovat, stačí upravit obyčejnými zákony. Budoucí voliči nebudou lepší, ale ani horší než my.

Každé rozšíření ústavních norem rozšiřuje moc Ústavního soudu na jejich výklad. Stvoření finanční ústavy je spojeno se stvořením finančního Ústavního soudu. Ne nově instituce, ale stávající Ústavní soud se rád vrhne na novou oblast a stanoví, co je obsahem ne textu, ale ducha a nikým nepoznaného materiálního jádra finanční ústavy. A pak se budou zastánci finanční ústavy divit, cože to stvořili.

Miroslav Ševčík
děkan
Národohospodářské
fakulty VŠE

Zdravé veřejné finance jsou jednou z podmínek pro dlouhodobou prosperitu každého hospodářského celku. Pro současnou dluhovou krizi vyspělých ekonomik, která přerůstá v dluhovou past a pro některé země se stala již dluhovou propastí, je finanční ústava pouze zdánlivě možností žít relativně delší období s poměrně významnými deficity a opakovaně rostoucím dluhem veřejného sektoru. Ve skutečnosti však zvyšující se veřejný dluh snižuje konkurenceschopnost daného ekonomického prostoru a zvyšuje i náklady financování veřejného sektoru (dluhová služba). A to i za situace, že úrokové sazby jsou relativně nízké.

Navrhovaný ústavní zákon, který by měl zlepšit finanční morálku ve veřejném sektoru, se tak může některým jevit jako krok správným směrem. Samotný ústavní zákon je relativně jednoduchý. Spolu s ním však vznikne další instituce – Národní rozpočtová rada, jejíž členy včetně předsedy i místopředsedy má volit Poslanecká sněmovna. Takže ti, kteří by měli kontrolovat hospodaření sektoru veřejných institucí, budou voleni, případně i odvoláváni těmi, kteří si sami schvalují rozpočty, tzn. poslanci Poslanecké sněmovny. Toto nelze považovat za systémové řešení.

Dále bude přijat zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti a tzv. „změnový zákon“, v rámci kterého proběhne novela nejméně dalších dvaceti zákonů. Jsem velmi skeptický k tomu, že by se stávající Poslanecká sněmovna mohlo podařit vytvořit opravdu fungující právní rámec pro regulaci neustále bobtnající hydry veřejných rozpočtů.

Za chybné považuji i stanovení kvantitativní hranice k přijetí nápravných opatření, která budou zákonem stanovena. 55 % výše dluhu na HDP je podle mého názoru příliš vysoké číslo. V současné době by měla být tato kvantitativní hranice stanovena na 45 % HDP s tím, že každý rok by se měla snižovat o 0,25 – 0,5 %, a to v závislosti na průběhu hospodářského cyklu. Cílový stav by měl být 40 % podílu dluhu veřejných institucí na HDP v roce 2030.

Spuštění dluhové brzdy až při 55 % podílu veřejného dluhu na HDP považuji za stanovení neambiciózního cíle, který navíc vyhovuje stávající, případně i následující vládní garnituře. Tyto by nemusely se zvyšujícím se veřejným zadlužením prakticky nic dělat, protože po zavedení nové metodiky výpočtu HDP dojde v letošním roce k administrativnímu snížení zatím vykazovaného dluhu v ČR z cca 46 % možná až pod hranici 44 %. Dluhová brzda by měla začít fungovat co nejdříve. ▶

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

Zákon o státním rozpočtu, každoročně navrhovaný vládou demokratické země a veřejně projednáváný v parlamentu, považují za základní zákon, kterým se poslanci v daném roce mají zabývat. Je esencí demokratické politiky vést nad obsahem tohoto zákona vážnou a zodpovědnou debatu. Zákon, který rozhoduje o tom, jak budou napříště rozděleny příjmy z daní občanů, jak bude s těmito výnosy nakládáno, jak rozmařile či úsporně hodlá vláda hospodařit a tím spouštěvat budoucnost země, musí být předmětem i výslednicí demokratické debaty.

Politiku považují za soupeření idejí. Zákon o rozpočtu by měl zrcadlit tento souboj, měl by být prostorem k vyjádření a prosazení těchto idejí. Demokratická moc se odvíjí od mandátu občanů. Ti si ve svobodných volbách vybírají své zástupce podle toho, jak poslze v parlamentu obhajují jejich představy o obsahu politiky v jejich státě. Nahrazování tohoto sporu „technickým“ řešením typu finanční ústava napomáhá vypouštění podstaty politiky. Umožňuje politikům žít pohodlněji bez povinnosti formulovat svoje představy o budoucnosti země. Dovoluje jim vyhýbat se riziku, které se vždy přirozeně pojí s obhajováním vlastních názorů.

Finanční ústava není zázračnou křišťálovou kouolí, ze které lze s jistotou věštit budoucnost. Je alibistickou berličkou k inženýrskému – nepolitickému – pojetí světa, ve kterém zdánlivě může být více jistot, ale méně prostoru k prosazování občanských představ i lidského jednání. Nevede takový výkon politiky k dalšímu oslabování demokracie a k posilování moci „expertních byrokratů“?

Nemohu proto souhlasit s nahrazením politického souboje o to, jak vysoké mají být daně a jak s jejich výnosy budou demokraticky zvolení politikové nakládat, me-

chanickým úřednickým textem. Finanční ústavu tak považují za další významný krok ke světu, v němž již nebude třeba nikoho volit a „hádaví“ politikové budou vystřídáni „osvícenými“ úředníky.

Lenka Zlámálová

analytička Echo24

Móda finančních ústav, nebo přímo zlatého pravidla, jak jim říkají v některých zemích, je přímým produktem atmosféry nedůvěry v politiku. Je to snaha demonstrovat lidem jakési odebraní moci a bič na rozhazovačné politiky. V extrémních formách se pak objevovaly návrhy, že při překročení jistých limitů zadlužení se spouští sankce, které můžou končit až snižováním platů politiků.

Ústava jsou základní vyšší principy, k nimž podle mého názoru výška dluhu ani rozpočtového schodku nepatří. Ty by měly zůstat čistou doménou politiky. Ve fiskální politice musí zůstat vládám co největší manévrovací prostor. Nikdy nevíte, do jaké situace se země může dostat. Dlouhodobě velmi dobře hospodařícímu Irsku se po těžké bankovní krizi roku 2010, kdy musel stát sanovat banky, najednou vyhoupl schodek veřejných financí na 32 procent HDP. Tedy mimo jakékoliv meze, které by zcela jistě stanovovala finanční ústava. V dalších letech naopak irští politici dokázali dluhy rychle snižovat.

Finanční ústavy a rozpočtová „sebeomezení“ za sebou nemají dobrou historii. Buď se nedodržují, jako Pakt stability a růstu eurozóny. Čímž se jen vyvolává iluze, že tady nějaká pravidla platí a ona fakticky neplatí. V horším případě se v pokusu o jejich dodržování páchají velmi nebezpečné zásahy. Viktor Orbán znárodnil Maďarům úspory v soukromých penzijních fondech, aby se nedostala do kolize s dluhovou brzdou. Totéž, byť měkčí a maskovanou formou provedl i Donald Tusk v Polsku.

Pavel Ryska

doktorand na FSV UK

Vláda Bohuslava Sobotky je zřejmě nejlevičovější vládou, jakou kdy Česká republika měla. Zatím se drží plánu nereformovat ve veřejných rozpočtech pokud možno vůbec nic. Na první pohled by se tak chtělo říci, že alespoň za navržení finanční ústavy zaslouží pochvalu. Domnívám se však, že podíl dluhu k HDP – ač je populární statistikou – nemíří na to podstatné, co by se na veřejných rozpočtech mělo hlídat.

Veřejné finance by se měly kontrolovat mimo jiné proto, aby výdaje veřejného sektoru nebrzdily ekonomiku v růstu a aby v konečném důsledku nepřivedly vládu k bankrotu. Avšak ekonomiku je možné zničit i s perfektně vyrovnaným veřejným rozpočtem. Představme si, že vláda výrazně zvýší veřejné výdaje, např. na 60 % ročního HDP. Zároveň s tím ale zatíží ekonomiku dalšími daněmi, aby všechny výdaje pokryla, a bude tak mít vyrovnaný státní rozpočet. Ekonomika bude pod tíhou nových daní strádat, výrazně se omezí úspory, investice a z nich i vyplývající růst. Země může hospodářsky upadat, ale aby byl splněn dluhový limit, vláda může klidně uvalit nové daně, vytvořit i rozpočtový přebytek a limit splní. Proces takto může trvat teoreticky i do naprostého kolapsu ekonomiky. Jinými slovy, i hodinu před bankrotem bude stát plnit dluhový limit.

Dluhový limit tak má mnohem hlubší problém než pouze svoji nedostatečnou vynutitelnost či motivaci politiků se jím řídit. Nezaručuje nijak, že veřejné výdaje nezadusí ekonomiku. Pokud by chtěla vláda zaručit, aby stát tolik nepoškozoval hospodářský růst, měla by připravit jiný limit – a sice přísný limit na své výdaje. Pak by teprve šlo o systémovou změnu, která sleduje smysluplné cíle. ■

NABÍZÍME

Institut Václava Klause nabízí sborník „**Sto let od počátku první světové války**“ (2014). Do sborníku přispěli **Jiří Weigl, Jan Eichler, Ladislav Tajovský, Stanislav Balík, Václav Vlk st., Robert Kvaček, Dominik Duka, Josef Tomeš a Rajko Doleček**. V přílohách najde čtenář historické dokumenty: rakousko-uherské ultimátum Srbsku z 23. července 1914, provolání Františka Josefa I. „Mým národům“ z 28. července 1914 a Manifest českých spisovatelů z 17. května 1917. Předmluvu ke sborníku napsal **Václav Klaus**.

160 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.fragment.cz

MÍSTO ZÁPISKŮ Z CESTY DO MILÁNA

O lidské nepoučitelnosti

Václav Klaus

V blízcím se jaře jsem se těšil na třídní ekonomickou konferenci v Miláně. Pořádala ji Atlantic Economic Society a byli na ní účastníci ze třiceti zemí světa, včetně silného zastoupení České republiky. V Miláně, přeplněném turistami (i v této roční době) a moc pěkném, bylo hezky, člověk by neměl toto město velikosti jako tři Prahy podceňovat. Jen to počasí bylo více středoevropské než italské. Na sluníčku však už bylo krásně.

O tom ale psát nechci. Ve svém projevu o Evropě (je anglicky na www.klaus.cz/clanky/3716) jsem mimo jiné hovořil o problémech, které Evropě přineslo euro. Starší paní profesorka z Francie byla nadšená a veřejně prohlásila, že v Hollandově Francii takový projev není možné přednést. Zásadně nesouhlasil – naopak – Ital (napůl Turek), který je vedoucím katedry evropské integrace na univerzitě v turecké Ankaře.

Jeho argumentace stojí za komentář. Způsobem, který znám v Itálii (před více než deseti lety takto argumentoval můj přítel Antonio Martino v CATO Journal), ale i ve Španělsku (Hernando de Soto na pražské konferenci Montpelerinské společnosti v září 2012), obhajuje jedna skupinka evropských liberálů – já bych řekl trochu nepoučitelných liberálů – euro. Jsou to lidé, kteří z pozice klasických liberálů kritizují stát a jeho zásahy do ekonomiky, a spolu s tím – zcela logicky a oprávněně – kritizují i prodlouženou ruku státu, centrální banky jednotlivých států, které

manipulují měnou. Toto chtějí odstranit a odvolávají se na Hayeka a jeho projekt „denacionalizace peněz“ (z roku 1976) a chtějí se vrátit ke zlatému standardu, který však už jedno století neexistuje.

Neměl bych nic proti zlatému standardu, bylo by to lepší, než co s naší měnou dělali Tošovský, Tůma a Singer, ale je to návrh zcela nerealistický, a proto i nezajímavý. Tito lidé si to možná myslí také, a proto se spokojují s eurem, které – pro mne zcela nepochopitelně – považují za vhodnou náhražku, která se zlatému standardu velmi blíží. Na mou nechápavou otázku, proč si to myslí, odpověděl prof. Angelo Santagostino, že za eurem, stejně jako za zlatým standardem, nestojí žádný stát! Na mou repliku, že za eurem stojí EU, odpověděl, že EU není žádný stát!

Nenechme si namluvit, že za eurem nestojí žádný stát. Stojí, a je to stát daleko mocnější než ten náš „malý“, domácí, dohlédnutelný, a proto také kontrolovatelnější.

Snažil jsem se mu říkat, že za eurem stojí superstát EU, který má všechny atributy státu – mezi nimi schopnost legislativou vytvořit Evropskou centrální banku, dát jí pravomoci, definovat cíl jejího fungování, zprostředkovat jmenování jejího guvernéra (kterým se konsenzem evropských států a Evropské komise v roce 2011 stal Ital Mario Draghi) a hlavně vytvořit v Evropě atmosféru, že je třeba pomoci jednotlivým zadluženým členským zemím EU skupováním jejich státních dluhopisů – a tím přidáváním peněz do ekonomiky. Porovnávat toto s neutralitou zlatého standardu je více

než absurdní. Na můj dotaz, jak pan profesor hodnotí právě minulé pondělí uskutečněný první Draghiho rozsáhlý nákup státních dluhopisů, odpověď nepřišla.

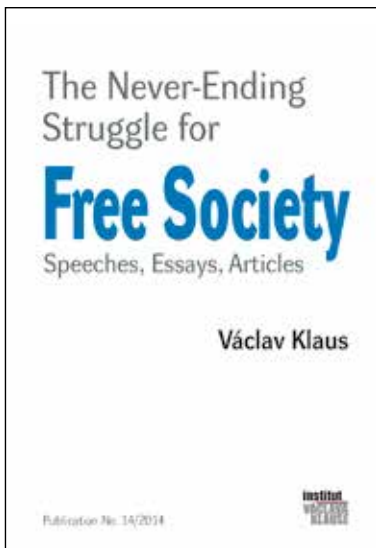
Zaslepenost některých evropských liberálů, že jim evropská integrace (ve formě dnešní EU) pomáhá bojovat se státem, je nebezpečná. Oni opravdu nemají rádi stát, svůj vlastní stát, a vůbec nedoceňují, že podporují daleko větší, daleko rozsáhlejší stát, daleko méně demokratický, daleko od občana-voliče vzdálenější stát, kterému chybí jakékoli „checks and balances“, jakékoli kontrolní mechanismy, jakékoli vyvažování jednotlivých mocí státu. Můžeme si zoufat nad svým vlastním parlamentem, ale evropský parlament je jen parlamentem podle jména.

Čili nenechme si namluvit, že za eurem nestojí žádný stát. Stojí, a je to stát daleko mocnější než ten náš „malý“, domácí, dohlédnutelný, a proto také kontrolovatelnější. To, že politika Evropské centrální banky zrovna působí hůře na jednu než druhou zemi eurozóny, nemůže být pro nikoho žádným zadostiučiněním. Je to tak složité pochopit?

Ale jarní Itálie byla hezká, milánské šafránové rizoto a doráda s artyčoky moc dobré, milánská móda žije a v obchodech je nával a milánský dóm – i přes euro a dvě dekády italské ekonomické krize – stále stojí a nezúčastněně na ten neskutečný mumraj turistů (i v polovině března!) z výšky pohlíží. Prof. Luigi Zingales, asi nejslavnější italský ekonom v USA, vyučující na University of Chicago, analyzoval ve svém projevu na konferenci „italskou nemoc“. Už dvacet let se v Itálii nezvýšila produktivita práce. Itálům to ale asi moc nevadí.

16. března 2015.

NABÍZÍME

Institut Václava Klause nabízí knihu Václava Klause „The Never-Ending Struggle for Free Society“ (2014), která shrnuje anglické projevy, eseje a články bývalého prezidenta od roku 2012 do současnosti. První kapitola se zabývá svobodou a demokracií. Druhá část analyzuje Evropskou unii bez iluzí. Třetí kapitola zkoumá ekonomickou transformaci. Čtvrtá kapitola diskutuje globální oteplování. Pátá kapitola nabízí úvahy o současném světě. Unikátní kniha, která vychází v tištěné i elektronické verzi.

288 stran, 200 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz